

PAMIĄTKI HISTORYCZNE I PATRIOTYCZNE

STRÓJ NARODOWY

520. Karabela z herbem Pilawa Potockich. Polska, II poł. XVIII w. 60 000,-

Paradna karabela, należąca do przedstawicieli jednego z najpotężniejszych rodów magnackich Rzeczypospolitej. Karabele w końcu XVIII w. stanowiły (obok kontusza i pasa) niezbędną część stroju narodowego, noszonego w chwili ożywienia uczuć patriotycznych wobec zagrożenia niepodległości. Akcenty patriotyczne odgrywały wówczas ważną rolę symboli. Rękojeść z okładzinami z chalcedonu, prawdopodobnie z Naliboków. Na rękojeści wprasowane złotem po obu stronach kartusze herbowe z Pilawą. Okładziny pęknięte (naturalny proces starzenia się kamienia), ściągnięte srebrną taśmą repusowaną. Jelec srebrny z nałożonymi elementami z chalcedonu dekorowanego wprasowanym złotem. Okładziny rękojeści nitowane srebrnymi rozetami. Głownia styryjska z XVIII w., dł. 78 cm. Pochwa drewniana, obciągnięta czarną, barwioną skórą, ze srebrnymi okuciami. Na pochwie rozmieszczone naprzemiennie elementy z chalcedonu zdobione wprasowanym złotem. Stan dobry, brak ingerencji konserwatorskich. Luksusowa broń (głownia bojowa w oprawie kostiumowej), wykonana zapewne w Krakowie lub we Lwowie. Wyjątkowej klasy karabela. **Bardzo rzadkie.**
(Patrz tablica V oraz ilustracja na stronie następnej)

521. Pas kontuszowy. Lipków, manufaktura Paschalisa Jakubowicza. 1791-1794 r. 25 000,-

Przędza jedwabna; szer. 36,4 cm, dł. 348 cm
Pas kontuszowy czterostronny. Głowy z motywem dwóch fantazyjnych krzaczków kwiatowych. Środek w poprzeczne pólka z motywami wici kwiatowej oraz wydłużonymi romboidalnymi medalionami z geometrycznym ornamentem. Obrzeżenia z motywem wici kwiatowej. Kolory: brązowe, łososiowy, seledynowy, fioletowy. Frędzla doszyta jedwabna. **Sygnowany barankiem i inicjałami I. P.** [Paschalis Jakubowicz]. Jakub Paschalis Jakubowicz (zm. 1816/1817), kupiec i przedsiębiorca pochodzenia ormiańskiego, przybył do Polski w latach 60. XVIII w., nobilitowany został w 1791 r. Moda na noszenie pasów kontuszowych, związana z ożywieniem uczuć patriotycznych w okresie Sejmu Wielkiego, skłoniła Jakubowicza do założenia persjarni (w 1788 r. w Warszawie, w 1790 r. przeniesionej do Lipkowa pod Warszawą). Pasy tej wytwórni odznaczały się wysoką jakością, staranną kompozycją i wyśmakowaną kolorystyką. Miejscami drobne ubytki wątków odsłaniające osnowę, przetarcia, **stan ogólny dobry. Rzadkie.**
(Patrz tablica V oraz ilustracja na stronie następnej)

522. Pas kontuszowy. XVIII w. 25 000,-

Jedwab, nić srebrna i złota; szer. 27 cm, dł. 327 cm, wys. głowy 19 cm
Pas lity, dwustronny. Głowy z motywem dwóch medalionów i wpisanych w nie fantazyjnych krzaczków kwiatowych. Środek w poprzeczne pólka z motywami stylizowanej wici kwiatowej. Obrzeżenia z motywem wici kwiatowej. Kolory: głowy na stronie prawej złoto-srebrne, na lewej brązowe; pólka na stronie prawej brązowe i białe, na lewej brązowe i łososiowe. Ornament - brązowy, łososiowy, seledynowy, niebieski, biały i srebrny. Frędzla złota doszywana. Pas nie sygnowany z nieznanego manu-

520. Karabela Potockich. II poł. XVIII w.

521. Pas kontuszowy. Lipków. 1791-1794.

523. Makata z motywem pasów kontuszowych. Buczacz, I poł. XX w.

faktury polskiej z końca XVIII lub początku XIX w., przypominający wzornictwem wyroby słuckie. Stan ogólny bardzo dobry. **Efektowna kolorystyka. Rzadkie.**
(Patrz tablica V)

523. Makata z motywem pasów kontuszowych. Buczacz, pracownia Artura Potockiego.
I poł. XX w. 12 000,-

Jedwab, nić metalowa złota z luźnym oplotem, technika żakardowa; 197 x 144 cm
Makata z motywem 10 pasów kontuszowych o głowach z dwoma krzaczkami i środkiem o 24 półkach. Koloryt: złoty, czerwony, zielony, biały, kontury deseni czarne i brązowe. Nie sygnowana, podobna do makaty ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie (J. Chruszczyńska, Makaty buczańskie w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 1996, poz. 24 i 25, il. X). Tego typu makaty, nawiązujące wzornictwem do pasów kontuszowych będących elementem stroju narodowego stanowiły nieodłączny element dekoracji wnętrz dworów szlacheckich i siedzib bogatego mieszczaństwa. Posiadanie ich (poza walorem estetycznym) było rodzajem manifestowania polskości w latach zabo-

526. Stanisław August. Miniatura.

527. Elżbieta Grabowska. Miniatura.

rów i przywiązania do tradycji w II Rzeczypospolitej. Ważnym ośrodkiem produkcji tego typu tkanin był Buczacze, gdzie działała wytwórnia Potockich. Pracownia ta powstała pod koniec lat siedemdziesiątych XIX wieku w dobrach braci: Emila, Oskara i Artura Potockich. Manufakturę zajmował się głównie Oskar Potocki. Około roku 1879 zatrudnił pochodzących z Buczacza braci: Włodzimierza, Iwana, Stefana i Dymitra Nagórzańskich. Między rokiem 1905 a 1913 r. prowadzenie fabryki przejął bratanek Oskara Artur Potocki (syn Artura). Pracownia w Buczaczu działała do roku 1939. Zagniecenia spowodowane sposobem przechowywania, poza tym stan bardzo dobry.

(Patrz ilustracja)

MALARSTWO. MINIATURY

- 524. Śmierć księcia Józefa Poniatowskiego. Według Horacego Verneta. Francja, XIX w.** 20 000,-

Olej na płótnie; 64,0 x 79,0 (w ramie 79,0 x 95,0)

Kopia najslawniejszego przedstawienia śmierci księcia Józefa Poniatowskiego podczas bitwy pod Lipskiem. Oferowany obraz powtarza kompozycję z 1817 r., namalowaną na zlecenie marszałka Davouta przez Horacego Verneta (1789-1863). Popularny ówczesnie malarz batalista specjalizował się w scenach z kampanii napoleońskich, często malowanych według relacji świadków – jeden z jego uczniów (Ledieu) według przekazów był właśnie świadkiem bohaterskiej śmierci księcia. Malarz dwukrotnie malował scenę śmierci Poniatowskiego, oba obrazy zaginęły. Dzieło Verneta, wielokrotnie kopiowane w różnych technikach, odniosło ogromny sukces – „żadna inna rycina nie dekorowała częściej francuskich wnętrz w XIX wieku” (patrz także poz. 348). Drobne ubytki farby, poza tym stan dobry.

Lit.: Solidarność 1830, katalog wystawy na Zamku Królewskim w Warszawie, 2006, s. 92.

(Patrz tablica IV)

- 525. Zygmunt III Waza (1566-1632), król Polski. Miniatura, XIX w.** 1500,-

Miniatura (akwarela, gwasz, złota farba na kości), oprawa – brąz złocony; owal o średnicy 7,0 x 5,2 cm. Popiersie króla w stroju francuskim. W zwieńczeniu oprawy korona królewska. Nie sygnowana, według opinii Antykwariatu Bukowski w Sztokholmie miniatura jest najprawdopodobniej dziełem miniaturzystki szwedzkiej **Elise Arnberg** (1826-1891). Kość podobrazia pęknięta, poza tym stan dobry.

526. Stanisław August Poniatowski (1732-1798), król Polski. Miniatura, koniec XVIII w. 4000,-

Gwazd na kości; oprawa srebro złoczone. Na rewersie szylkret, macica perłowa, plecionka złota (?). Owal 9,0 x 7,2 cm, z uszkiem do zawieszenia.

Sygnowana „Cravi” (?). Wizerunek króla wzorowany na słynnym portrecie z ćwiartką papieru, namalowanym w 1791 r. przez Jana Chrzyciela Lampiego (dziś zaginionym), znanym dzięki mezzotincie Johanna Pichlera. Król ukazany do bioder, w stroju francuskim, z Orderem Orła Czarnego na szyi i wstęgą Orderu Orła Białego. Portret ten był uznawany za jeden z najlepszych wizerunków króla. Na odwrocie dekoracja utworzona z szylkretu inkrustowanego macicą perłową – gałązka z kwiatami. Stan dobry.

(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

527. Elżbieta z Szydłowskich Grabowska (1748/9-1810), domniemana morgantyczna żona króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Miniatura, koniec XVIII w. 3000,-

Gwazd na kości; oprawa – srebro i srebro złoczone, szkło kobaltowe. Na odwrocie szylkret oraz monogram ze srebra złoczonego, umieszczony na tkaninie. Miniatura owal 6,3 x 5,0 cm, oprawa koło o średnicy 9,0 cm, uszko do zawieszenia.

Sygnowana: „L. Ve...” (nieczytelne). Popiersie Elżbiety z Szydłowskich Grabowskiej, żony generała Jana Jerzego Grabowskiego, kochanki i domniemanej żony morgantycznej króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Bardzo wpływowa, powszechnie nie lubiana, towarzyszyła władcy przez 30 lat, także podczas jego pobytu w Petersburgu. Wielokrotnie portretowana, m.in. przez Bacciarellego, Grassiego, Lampiego. Dobrej klasy miniatura, ujęta w obramienie ze szkła kobaltowego oraz ażuru. Na odwrocie monogram.

(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

– Portrety małżeństwa Wernerów oraz fragment rodzinnego archiwum –

528. Portret Symeona Wenera oraz jego żony Katarzyny z Chawłowskich. Lata 30.-40. XIX w. Olej na płótnie; 54,5 x 43,5 (rama 73,0 x 61,0) oraz 56,0 x 46,5 (rama 74,0 x 64,0). 6000,-

Dwa portrety. Popiersia ujęte w owal. Portret S. Wenera w mundurze urzędnika czasów Królestwa Polskiego. Jego żona w stroju typowym dla okresu Biedermeieru (w koronkowym czepcu na głowie i kwiecistej sukni). Nie sygnowane, w lewym dolnym rogu portretu męskiego nieczytelny opis. Portret męski po konserwacji, stan dobry. Patrz poz. następną.

(Patrz ilustracje)

529. Fragment archiwum Symeona Wenera, radcy stanu Królestwa Polskiego, dyrektora Urzędu Loteryjnego Królestwa Polskiego i kawalera Orderu św. Stanisława 2 kl. Zespół 9 dokumentów rodzinnych o charakterze biograficznym i genealogiczno-heraldycznym oraz instrukcja życiowa dla syna Leona, dat. 1827-1885. Autografy (Symeon Werner, urzędnicy) i pieczęcie urzędowe. Bifolia, afisze, k. 25 (przeważnie dwustronnie zapisane), różne formaty. 4000,-

Obejmuje wypisy z akt metrykalnych ze ślubu Symeona Wenera (ok. 1791-1857) z Katarzyną Chawłowską (1802-1885), zawartego w Kutnie w 1818 r. (dwa różne szczegółowe wypisy z lat 1832 i 1874), akt urodzenia syna Leona Wenera (1825-1902) z Warszawy (dwa różne wypisy z 1832 r.), klepsydry małżonków Symeona i Katarzyny Wernerów w formie afiszy (litografie) oraz dwa dokumenty urzędowe m.in. w sprawie szlachectwa rodziny. Pierwszy z nich stanowi uwierzytelniony urzędowo odpis nadania szlachectwa przez cesarza Mikołaja I Symeonowi Wernerowi wraz z herbem z dn. 9 XII 1833 r. Dokument zawiera kolorowy wizerunek herbu, ręcznie malowanego akwarelą. Wizerunek tego własnego herbu nie był dotąd znany i opisany w żadnych polskich herbarzach. Drugi stanowi świadectwo służby Symeona Wenera w Królestwie Polskim wystawione dla jego syna Leona w 1874 r. Symeon Werner przybył w 1813 r. z rodzinnego St. Petersburga do Warszawy. Jako urzędnik piastu-

528. Portret Symeona Wernera i jego żony Katarzyny. I poł. XIX w.

jący szereg funkcji na prowincji i w Warszawie, w tym dyrektor Loterii, szybko wszedł w miejscowe środowisko ulegając polonizacji oraz **wystawił na miejscu dawnej oficyny pałacu Ludwiki Zamowskiej okazałą kamienicę istniejąca do dziś pod nr 26 przy ul. Bednarskiej**. Potomkowie jego zostali wpisani do ksiąg szlachty guberni radomskiej w Królestwie Polskim oraz byli urzędnikami i wojskowymi w służbie II Rzeczypospolitej. Wyjątkową pozycję w zbiorze stanowi instrukcja Symeona Wernera do syna, zawierająca rady życiowe i gospodarskie związane z prowadzeniem własnych interesów (w tym przemysłowych i rolniczych), pomnażaniem dóbr materialnych i duchowych. Instrukcja napisana odręcznie najczystszą polszczyzną przez Symeona Wernera 7 XI 1843 r. stanowi szczególnie przesłanie przedstawiciela ówczesnej inteligencji warszawskiej, zarówno z punktu widzenia obyczajowego, jak i socjologicznego. Dokumenty urzędowe w języku polskim i rosyjskim, niekiedy równoległe, na papierze stemplowym. Dołączono opis wszystkich dokumentów wchodzących w skład zespołu. Ślady składania, miejscami niewielkie odbarwienia lub zbrązowienia i drobne naddarcia. Stan dobry. Patrz także poz. 780, 781.

– Obrazy malowane na zesłaniu –

530. Zaleski Bronisław (1819/1820-1880) – Orenburg. 1849 r.

2500,-

Akwarela; 14,5 x 22,5 (w świetle p-p)

W lewym dolnym rogu: „1849” oraz „Orenburg”. Widok Orenburga na Uralu, na pograniczu Azji i Europy, twierdzy, gdzie zsyłano Polaków (m.in. Tomasza Zana). Było to także miejsca zesłania Bronisława Zaleskiego, pisarza i działacza politycznego, a także malarza amatora. Od lat 30. XIX w. artysta był prześladowany za swą działalność na rzecz niepodległości Polski, w 1847 r. zesłany do batalionów karnych w Orenburgu. W 1853 r. mianowany oficerem, co dało mu swobodę poruszania się po kraju. Owocem tych podróży były wspomnienia: „Dwie wycieczki do stepów kirgiskich. Szkice podróżne” (opublikowane w 1857 r.). Podczas zesłania, wraz z innymi uwięzionymi oraz m.in. Tarasem Szewczenko, przedsiębrał ekspedycje badawcze. Uwolniony w 1856 r., od lat 60. przebywał na emigracji – w 1863 r. na stałe zamieszkał w Paryżu. Aktywnie uczestniczył w życiu emigracji, był sekretarzem Towarzystwa Historyczno-Literackiego, a od 1868 r. dyrektorem Biblioteki Polskiej. Przyjaźnił się z Cyprianem Norwidem. Uważany jest za ostatniego wybitnego grafika emigracji polskiej. Podczas pobytu na zesłaniu przygotował szkice rysunkowe oraz akwarele, które posłużyły mu potem m.in. do ilustracji jego najważniejszego dzieła – albumu „Stepy kirgiskie”, wydanego w Paryżu w 1865 r. (w rzeczywistości ukazywały one stepy kazachskie, które rozciągały się od Orenburga aż po Morze Kaspijskie i dalej na wschód). Stan dobry, wklejona w stare passe-partout.
(Patrz ilustracja na stronie następnej)

530. B. Zaleski. Orenburg (akwarela). 1849.

531. B. Zaleski. Pożar stepów (akwarela). 1849.

531. Zaleski Bronisław (1819/1820-1880) – Pożar stepów kazachskich. Poł. XIX w. 2000,-

Akwarela; 17,0 x 27,5 cm

Nie sygnowana. Nokturn – widok pożaru stepów, miejsca zesłania Bronisława Zaleskiego (patrz poz. powyżej). Drobne zabrudzenia, papier naklejony na tekturę, poza tym stan dobry. (Patrz ilustracja)

532. Medal ku czci J. Poniatowskiego.
1813.

533. Epolety porucznika artylerii konnej gwardii
Królestwa Polskiego.

PAMIĄTKI HISTORYCZNE

- 532. [Poniatowski Józef] – Medal dla upamiętnienia śmierci księcia. F.A. Caunois.**
1813 r. 800,-

Brąz złocony; średnica 4,0 cm

Awers: głowa księcia profilem w prawo, w otoku napis: „Józef Xiążę Poniatowski”. Rewers: kobieta z głową odkrytą welonem, wsparta o cokół z herbem Ciołek, na którym spoczywa urna; dookoła napis: „Żył dla oyczyzny, umarł dla sławy”, poniżej w 4 wierszach: „Bóg mi powierzył honor Polaków; jemu go tylko oddam 19 paz. 1813”. (według części pamiętnikarzy ostatnie słowa wypowiedziane przez księcia przed śmiercią). Sygnowany na awersie – autorem medalu jest francuski rzeźbiarz i medalier François Augustin Caunois (1787-1859). Medal wykonany w Paryżu po śmierci księcia Józefa w bitwie pod Lipskiem. Medale te bito także w srebrze i żelwie. Drobne przetarcia, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja)

- 533. [Królestwo Polskie] – Para epoletów porucznika artylerii konnej gwardii Królestwa Polskiego. 1815-1831 r.**
4500,-

Metal złocony ognioowo, drut miedziany złocony, gwiazdki złożone, obszycie – tkanina; długość 15,5 cm, szerokość 11,0 cm

Brak dwóch gwiazdek na jednym i jednej na drugim epolecie, poza tym stan dobry. Z kolekcji Bogdana Pietruszki z Gdańska.

(Patrz ilustracja)

- 534. Para pistoletów podróżnych. Liège, Belgia, połowa XIX w.**
6000,-

Stal, drewno orzechowe; długość lufy 8,5 cm; puzdro 29 x 21 x 5 cm

Para pistoletów z zamkami kapiszonowymi, w skórzanym pudle. Sygnowane (litery „E/LG” z gwiazdką), wyprodukowane około 1860 r. w Liège w Belgii. Lufy 8-granne, z dekoracją grawerowaną w motywy floralne. Łoża orzechowe, karbowane. Puzdro drewniane, obciągnięte skórą brązową, wyścielane bordowym aksamitem. Zameczek z oryginalnym kluczykiem. W pudle dwa pojemniki kościane – na smar i na kapiszony. Na lufach niewielkie, charakterystyczne wżery, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja na stronie następnej)

- 535. Medalion żałobny. II poł. XIX w.**
1200,-

Czarna emalia, złoto; owal 3,0 x 2,0 cm

Owalny medalion, z uszkiem do zawieszenia, otwierany, z połówkami połączonymi zawiaskami. Na czarnej emalii ukośnie ułożony grawerowany krzyż. Typowa dla II połowy XIX w. biżuteria żałobna, w Polsce szczególnie często noszona w okresie żałoby narodowej, a także po upadku powstania

534. Pistolety podróżne. Poł. XIX w.

536. Bransoleta żałobna. Po 1863.

537. Talerz z herbem Czapskich. XIX/XX w.

538. Herby Prawdzic i Korab.

styczniowego. Do otwieranego medalionu wkładano najczęściej pukiel włosów lub wizerunek poległego lub uwięzionego powstańca. Drobne uszkodzenia emalii, poza tym stan dobry.

Lit.: M. Gorczyca, Zbiory biżuterii Muzeum Okręgowego w Koninie. Warszawa 1993, s. 16-17.

536. Bransoleta żałobna. II poł. XIX w.

1200,-

Czarna emalia, srebro, półperełki; średnica 6,0 x 5,0 cm (owal), szerokość 1,0 cm. Bransoleta dwudzielna, połączona zawiasem i zamykana na zamek szufladkowy, zabezpieczony łańcuszkiem. Strona zewnętrzna dekorowana czarną emalią, na jednej półobróczy ornament wybrany w podłożu (wić roślinna z kwiatkami wysadzanych półperełkami). Wewnątrz zatarty znak złotniczy i numer „75”. Modna w II połowie XIX w. w całej Europie biżuteria żałobna. W Polsce po klęsce powstania styczniowego wobec zakazu jawnego wyrażania uczuć patriotycznych noszona przez kobiety, by w ten właśnie sposób wyrazić żal i smutek po klęsce powstania. Niewielkie otarcia emalii, poza tym stan dobry.

Lit.: M. Gorczyca, Zbiory biżuterii Muzeum Okręgowego w Koninie. Warszawa 1993, s. 50-52.
(*Patrz ilustracja*)

537. Talerz z herbem Leliwa Czapskich. XIX/XX w. 1200,-

Porcelana malowana naszkliwnie, brzeg złocony; średnica 21,0 cm
W lustrze malowany herb Leliwa z klejnotem i koroną hrabiowską, podtrzymywany przez lwy. Na odwrocie napis: „von Hutten Czapski” oraz znak wytwórni w Berlinie (malowany podszkliwnie kobaltem oraz drukowany w kolorze ceglasmym); znaki wyciskane w masie („1 M”) oraz malowana naszkliwnie „20”. **Stan bardzo dobry.**
(*Patrz ilustracja*)

538. Tłok pieczętny małżeński z herbami Korab i Prawdzic. XIX w. 4000,-

Złoto, karneol; kamień owal 3,0 x 2,2 cm
Oczko owalne z rżniętymi w karneolu herbami Korab (m.in. rodzin: Bojanowski, Chrzanowski, Dolański, Eysymont, Kozłowiecki, Łaski, Łabęcki, Młodziejowski, Montwiłł, Morawski, Orzeszko, Ostrowski, Radlicki, Russocki) oraz Prawdzic (m.in. rodzin: Brochocki, Gołyński, Iłowski, Latański, Łaszczyński, Młoccki, Parys, Pruski, Sarbiewski, Sołohub, Szczawiński, Thullie, Wilski, Włodek, Wolański). Na złotej oprawie (szeroka listwa oraz uchwyt) imienny znak złotnika („J.H.”) oraz drugi (zatarły). **Stan bardzo dobry.**
(*Patrz ilustracja*)

539. [Wojciech Kossak] – Papierośnica. 1933 r. 12 000,-

Papierośnica srebrna (znak próby 2 oraz znak wytwórni „Krupski i Matulewicz”), wewnątrz pozłacana. Nałożona złota dekoracja (paleta), ozdobiona kamieniami szlachetnymi imitującymi farby (rubin, topaz, brylant, szafir, ametyst, szmaragd, turkus)
Papierośnica z emblematami artysty – malarza: na palecie grawerowana dedykacja: „Wielkiemu artyście od J. K. 23.IV.1933”. Wewnątrz grawerowane: „Kochanemu Mistrzowi i Koledze pułkowemu w dowód wdzięczności Głogowski 23/IV 1933”. Jak wynika z listu Wojciecha Kossaka do żony z 24 kwietnia 1933 r. (opublikowanego w: W. Kossak, Listy do żony i przyjaciół, t. II lata 1908-1942, opr. K. Olszańskiego) papierośnica była prezentem imieninowym od **Jana Głogowskiego** (1888-1935), płk dypl., dowódcy I Pułku Szwoleżerów, szefa gabinetu wojskowego prezydenta Mościckiego, dyrektora Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie. Głogowski i Kossak w młodości byli oficerami 1 Pułku Ułanów. Kossak namalował jego portret na polowaniu w 1933 r. oraz umieścił jego wizerunek na przedstawieniu rewii na Błoniach krakowskich w dniu święta Jazdy Polskiej w 1934 r. Głogowski wspomagał artystę także w kłopotach finansowych związanych z długami brata Tadeusza. Dedykacja na złotej palecie (inicjał „J.K.”) pochodzi prawdopodobnie od przyjaciółki artysty **Jolanty Karskiej** (obecnej wraz z córkami także na imieninach malarza w 1933 r.). Dołączony futerał. Wysokiej klasy przedmiot, stanowiący świadectwo życia artystycznego okresu międzywojennego. Z kolekcji Bogdana Pietruszki z Gdańska. **Stan bardzo dobry.**
(*Patrz tablica IV*)

540. [Wincenty Potocki] – Papierośnica. 1933 r. 1200,-

Srebro (215 g), wewnątrz złocone; 11,0 x 8,5 cm
Znaki złotnicze: srebro próby 3 – probiernia w Wilnie, złotnik „AN” (cyrylicą), cecha lombardowa oraz znak nieczytelny (rosyjski 84?). Papierośnica dekorowana trzema repusowanymi głowami końskimi, nałożoną dekoracją (butelka z napisem „Żytniówka” i szklanica), monogramami „MCH” oraz „KZ” oraz napisami „Wnuczek Janek”. W lewym górnym narożniku nałożona złota plakietka z grawerowanym napisem: „10.II.1933 Kochanemu Bronkowi w dniu otrzymania dyplomu Wincenty Potocki”. Wincenty Potocki w 1895 r. zawarł w Sokalu małżeństwo z Rozalią Sztange, z którą miał 9 dzieci. Rodzina zamieszkiwała w parafii Wiszenki na Wołyniu. Bronisław Potocki, urodzony 1909 r., był jego bratankiem, synem Konstantego i Tekli Wybult. **Stan dobry.**
(*Patrz ilustracja na stronie następnej*)

541. [Wielowieyscy] – Portcygar – papierośnica na cygaretki z herbami Półkozic, Jastrzębiec i monogramem SW. Warszawa, firma Krupski i Matulewicz, lata 1920-1931. 3200,-

540. Potoccy. Papierośnica. 1933.

541. Wielowieyscy. Portcygar. 1920-1931.

Srebro, złoto, emalia; 12,7 x 8,9 cm.

Dużych rozmiarów, większy niż przeciętne z tego okresu papierośnice, portcygar na cygaretki. Wykonany z masywnej srebrnej blachy z wycinanym ręcznie w złocie i cyzelowanym w ornamenty monogramem „SW” oraz nakładanym, wybijanym w srebrze i emaliowanym herbem Półkozic a także wycinanym i cyzelowanym w złocie emaliowanym herbem Jastrzębiec. Wewnątrz złocenia. Puncce probiercze Warszawy z lat 1920-1931 oraz znak warsztatowy „KiM” i cecha złotnika wykonującego pracę „GY”. Wybito też numer zamówienia: „200”, co świadczy o wczesnym wykonaniu obiektu, gdyż w okresie późniejszym firma ta przestała numerować swe wyroby. Obiekt wykonano prawdopodobnie jako prezent dla Stefana Wielowieyskiego (1865-1931) herbu Półkozic, pana na Lubczy w Kieleckim, od żony Jadwigi Grabkowskiej (1881-1958) herbu Jastrzębiec. Wielowieyski był absolwentem prawa w Petersburgu, członkiem Stronnictwa Polityki Realnej oraz w latach 1909-1917 członkiem rosyjskiej Rady Państwa. Niewielkie uzupełnienie herbu Półkozic, przetarcia wewnętrznego złocenia. **Stan bardzo dobry.**

(Patrz ilustracja)

– Skrzypce Józefa Tuska –

- 542. Tusk Józef** (1907-1987), gdańszczanin, marynarz, urzędnik kolejowy i lutnik, ojciec Donalda Tuska sen. (1930-1972) oraz dziadek obecnego premiera Rzeczypospolitej Polskiej. Zbiór 17 dokumentów, fotografii i przedmiotów osobistych, lata 1923 – 70. XX w., różne formaty i materiały. 4000,-

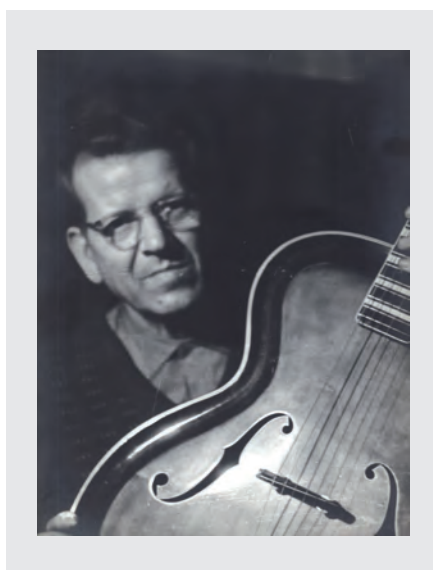
Materiały ilustrują kolejne okresy życia Józefa Tuska. Najstarszy dokument stanowi polsko-lotewsko-angielska książeczka żeglarska z 1923 r. wystawiona dla Józefa Tuska przez Urząd Marynarki Handlowej w Gdańsku. Kolejny chronologicznie dokument to książeczka Związku Zawodowego Zjednoczenia Zawodowego Polskiego na Wolne Miasto Gdańsk ze znaczkami opłat składowych za lata 1938-1939, potwierdzająca jego przynależność do polskiej mniejszości narodowej tuż przed wybuchem II wojny światowej. Okres pobytu niemieckich obozach koncentracyjnych Stutthof i Neuengamme w latach 1 IX 1939-26 VIII 1942 dokumentują legitymacje wydane tuż po zakończeniu wojny przez Związek Polaków na m. Neustadt w 1945 r., gdzie znalazł się po wyzwoleniu; legitymacja członkowska Związku b. Więźniów Ideowo-Politycznych z 1946 r., jak i zaświadczenie ZBOWiD z 1976 r. przyna-

542. Skrzypce wykonane przez Józefa Tuska.

542. Legitymacja Józefa Tuska.

542. Fotografia Józefa Tuska.

jące za pobyt w obozach prawa kombatanta. Z lat okupacji pochodzi też niemiecka karta zaopatrzeniowa wydana dla niego, jako Polaka przez władze niemieckie Sopotu. Do legitymacji dawnego powojennego związku kombatanckiego, zlikwidowanego prawnie w r. 1949 przez władze komunistyczne, nawiązuje oryginalny znaczek organizacyjny wykonany w mosiądzu i emalii przez prywatny zakład grawerski w Łodzi (numerowany). W symbolice swojej zawiera obozowe pasiaki i literę „P”. Ponadto pamiątkami lat powojennych, oprócz materiałów pochodzących z Neustadt, są karta Państwowego Urzędu Repatriacyjnego Józefa Tuska powracającego do kraju jesienią 1945 r. przez Szczecin oraz poświadczenie obywatelstwa polskiego dla całej jego rodziny wydane przez władze Sopotu w styczniu 1950 r. W zbiorze znajduje się łącznie 5 fotografii Józefa Tuska – w wieku 16 lat w charakterze marynarza, z lat 1945-1946 (wspomniane zaświadczenie PUR i legitymacja b. więźniów politycznych) oraz dwa portrety gabinetowe z lat 70. XX w. z własnoręcznie wykonanymi dziełami sztuki lutniczej: gitarą i wiolonczelą. Z zawodem lutnika wiązało się posiadanie odpowiednich uprawnień i wydanych urzędowo pieczętek poświadczających artystyczne uprawnienia. Pierwszą z nich w zespole jest pieczęć lutnicza w drzewie do dokumentowania certyfikatów umieszczanych bezpośrednio na wykonywanych dziełach. Wyryto na niej stosowny napis w języku łacińskim wraz z symbolem augustiańskim. Drugą stanowi pieczętka adresowa lutnika, potwierdzająca jego przynależność do Związku Polskich Artystów Lutników, z niskim numerem członkowskim. Zawód lutnika widniał na zachowanej w zbiorze mosięż-

543. Komplet do gry w domino. Lata 60.-80. XIX w.

nej tabliczce imiennej mieszkania Józefa Tuska w Sopocie przy Al. Niepodległości (w dokumentach wcześniejszych lat 50. XX w. figuruje nazwa Al. Marszałka Stalina). **Ukoronowaniem zbioru są oryginalne skrzypce wykonane własnoręcznie przez artystę** w r. 1982, zaopatrzone w jego certyfikat, znajdujący się w pudle rezonansowym. Józef Tusk był wysoko ceniony przez wielkich twórców polskiej estrady: u Mistrza zamawiali gitary akustyczne m.in. Maryla Rodowicz oraz Czesław Niemen, a skrzypce Konstanty Andrzej Kulka. Stan dobry i bardzo dobry, z naturalnymi śladami użytkowania przez właściciela. Dołączono dokładny spis wszystkich materiałów wraz z ich datowaniem oraz szczegółowym opisem. Wyjątkowy zbiór pamiątek rodowitego gdańszczanina, którego dramatyczne losy były nierozdzielnie związane z historią miasta na przełomie epok.

Lit.: B. Szczepuła, Dziadek w Wermachcie, Gdańsk 2007.

(Patrz ilustrację na stronie poprzedniej)

543. Komplet do gry w domino. Wiedeń, August Klein. Lata 60.-80. XIX w. 1800,-

Kasetka 17,0 x 19,0 x 8,0 cm, drewno oklejone lakierowanym papierem, na narożnikach bogato zdobione okucia mosiężne. Na wieczku medalion z inicjałem „TB”. Wnętrze wyklejone ozdobnym papierem, podzielone na cztery części. W jednej z nich 41 kamieni kościanych do gry w domino (3,0 x 2,0 x 0,5 cm). W części drugiej okrągła, szklana miska (średnica 8,0 cm, z dołączoną purpurową tkaniną). W pozostałych dwóch przegródkach tekturowe pojemniki w formie walca, zawierające okrągłe żetony z ivozyną, z oznaczeniami karcianymi (po 8 sztuk kier i piki, 15 karo i trefle). Na pokrywie uchwyt z dwoma tekturowymi tabliczkami do zapisywania wyników oraz miejsce na cztery ołówki (dołączony jeden, najprawdopodobniej dobrany później; zachowany fragment oryginalnego rysika). Sygnowany na zawiaskach: „Aug. Klein Wien”. **August Klein von Ehrenwalten** (1824-1890) od 1847 r. prowadził w Wiedniu firmę zajmującą się oprawami książek oraz wyrobem luksusowej galanterii ze skóry, drewna i brązu. Jego zakład cieszył się dużą popularnością, z czasem Klein zyskał tytuł dostawcy dworu oraz otworzył swe sklepy w Londynie i Paryżu. Otarcia i uszkodzenia kasy, ubytki okładziny, spęknięcia. Wysokiej klasy przedmiot z dobrego warsztatu. Rzadkie.

(Patrz ilustracja)